

2775

6956

III. SPRAWOZDANIE
WYDZIAŁU TOWARZYSTWA
DLA POPIERANIA
POLSKIEJ NAUKI ROLNICTWA
ZA ROK 1904.

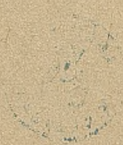


KRAKÓW

NAKŁADEM TOWARZYSTWA DLA POPIERANIA POLSKIEJ NAUKI ROLNICTWA.
DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELL. POD ZARZĄDEM J. FILIPOWSKIEGO
1905.

8251 041111

11 10 1951



REPRODUCED FROM THE ORIGINAL MANUSCRIPT BY THE NATIONAL ARCHIVES

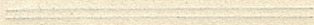
III. SPRAWOZDANIE
WYDZIAŁU TOWARZYSTWA
DLA POPIERANIA
POLSKIEJ NAUKI ROLNICTWA
ZA ROK 1904.



KRAKÓW

NĄKŁADEM TOWARZYSTWA DLA POPIERANIA POLSKIEJ NAUKI ROLNICTWA.
DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELL. POD ZARZĄDEM J. FILIPOWSKIEGO
1905.

III SPRAWOZDANIE
WYDZIAŁU TOWARZYSTWA
DLA POPRAWY
POLSKIEJ NAUKI ROLNICZEJ
ZA ROK 1904



KRAKÓW
DZIAŁEN TOWARZYSTWA DLA POPRAWY POLSKIEJ NAUKI ROLNICZEJ
DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAKUBA BOB ZARZĄDEM I FILIOWSKIERO
1905

W ciągu roku 1904 Wydział Towarzystwa oprócz czynności administracyjnych zajmował się tylko wydawnictwem *Roczników nauk rolniczych*, które zaczęły wychodzić w roku 1903, i przekazaniem mu przez Walne Zgromadzenie z dnia 8 czerwca 1903 pracami nad sprawą wyższego wykształcenia rolniczego.

Niewielka u nas jeszcze naukowo-rolnicza produkcja nie pozwoliła wydać w roku 1904 więcej, jak jeden tylko zeszyt *Roczników nauk rolniczych*. Zeszyt ten (3-i zeszyt tomu I), który wyszedł w druku we wrześniu, jako wolumen objętości str. 107 (nakład 500 egzemplarzy), zawiera rozprawy:

1) Dra Kazimierza Rogóyskiego: Prace Stacji doświadczalnej w Chojnowie w pierwszych trzech latach jej istnienia. Część II;

2) Dra Franciszka Bandrowskiego: Wpływ ekstraktu Bauera na siłę fermentacyjną drożdży;

3) Dra Jana Lutosławskiego: O zastosowaniu alinitu. Zeszyt zamyka kronika za rok 1903, przedstawiająca prace i ważniejsze wydarzenia w naszych wyższych, średnich i niższych szkołach rolniczych, oraz w doświadczalnych zakładach rolniczych.

W Sprawozdaniu Wydziału za rok 1903 podaną była uchwała Walnego Zgromadzenia, według której przekazaniem zostało Wydziałowi zajęcie się sprawą wyższego wykształcenia rolniczego w porozumieniu z zarządami naszych Towarzystw rolniczych, a mianowicie zbadanie, czy i jakich reform wymaga istniejący u nas system wyższego wykształcenia rolniczego.

W myśl tej uchwały Wydział opracował kwestyonaryusz, zawierający szereg pytań, dotyczących się organizacyi wyższych zakładów naukowych rolniczych oraz praktyki rolniczej, i kwestyonaryusz ten w pierwszych dniach maja 1904 r. rozesłał zarządom naszych Towarzystw rolniczych, członkom naszego To-

warzystwa i innym znanym w kraju rolnikom. Krakowski *Tygodnik rolniczy* ogłosił drukiem kwestyonaryusz w Nr. 21 z d. 20 maja 1904, a wydawana w Warszawie *Gazeta rolnicza* w Nr. 23 z d. 11 czerwca 1904; zamieściły go także i inne pisma rolnicze. Na kwestyonaryusz ten nadeszło do końca roku 50 odpowiedzi. Zorganizowaniem ankiety zajął się Prof. Dr. Kazimierz Rogóyski, a opracowaniem zebranego materiału Prof. Dr. Waleryan Klecki.

Obfity materiał, jaki wydała ankieta, zestawiony w taki sposób, aby dał obraz poglądów panujących w kołach naszych rolników, żywiej się interesujących sprawami nauki rolnictwa, ma być opublikowany. Tak opracowany materiał, zawierający w streszczeniu wszystkie postulaty uczestników ankiety z wymienieniem ich nazwisk, będzie stanowił substrat, zarówno do ewentualnej dyskusji na najbliższem Walnem Zgromadzeniu, jakoteż wogóle do podjęcia reformy wyższego wykształcenia rolniczego u nas pod tymi względami, pod którymi ono reformy wymaga.

W maju r. 1904 Wydział ogłosił drukiem Sprawozdanie z czynności swoich w roku poprzednim; Sprawozdanie to rozesłano członkom Towarzystwa.

W ciągu r. 1904 przystąpili do Towarzystwa:

a) **jako członkowie dożywotni** pp.: 1) Bogusławski Wł., 2) Drecki Władysław, 3) Górski Antoni, 4) Hulewicz Leon, 5) Meyzel Władysław, 6) Śliwiński Stanisław, 7) hr. Zamoyski August.

b) **jako członkowie zwyczajni** pp.: 1) Bojanowski Henryk, 2) Bojanowski Ignacy, 3) Bojanowski Zygmunt, 4) Czarnowski Kazimierz, 5) Daszewski Aleksander, 6) Dąbrowski Mieczysław, 7) Dembowska Marya, 8) Dębski, 9) Dłużewski Jan, 10) Glinka Wiktor, 11) Grabowski Kazimierz, 12) Gutkowski Ignacy, 13) Heine Stefan, 14) Henocho Tadeusz, 15) Horodyski Julian, 16) Hulanicki Kajetan, 17) Iwanicki Jan, 18) Jasiński Michał, 19) Jaworowski Ignacy, 20) Jaworski Władysław, 21) Kąkolewski Witołd, 22) Kognowicki Józef, 23) Kołaczkowski Kazimierz, 24) Konarski Jan, 25) Kontrym Leon, 26) Koziński Wincenty, 27) Kozło-

wski Stefan, 28) Kugler Bolesław, 29) Kujawski Kazimierz, 30) Lasocki Bronisław, 31) Lewoniewski Wł., 32) Maliński Stefan, 33) Meylert Wilhelm, 34) Mieczyski Kazimierz, 35) Mierzejewski Adam, 36) Noakowski Antoni, 37) Oddział brzeżańsko-podhajecki galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, 38) Oddział rudecko-gródecki galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, 39) Okolski, 40) Plewiński Stefan, 41) Płuszewski Józef, 42) ks. Radziwiłł Franciszek, 43) Regulski Michał, 44) Rewieński Zygmunt, 45) Rogoziński Feliks, 46) Rogoziński Tadeusz, 47) Sawicki Jan, 48) Staniszkis Witold, 49) Starorypiński Józef, 50) Śmidecki Ludwik, 51) hr. Tarnowski Jan, 52) Towarzystwo rolnicze powiatów kępińskiego i ostrzeszowskiego, 53) Węgleński Stefan, 54) ks. Woroniecki Paweł, 55) Wroczyński Stanisław, 56) Żaboklicki Konstanty, 57) Żegilewicz.

Wydział Towarzystwa otrzymał w ciągu roku sprawozdawczego wiadomość o zgonie: z pomiędzy **członków dożywotnich**: Czarnomskiej Heleny i Dra Górskiego Franciszka; z pomiędzy **członków zwyczajnych**: Antoniego Dobrzańskiego i Dra Tadeusza Kowalskiego.

Wystąpili z Towarzystwa pp.: 1) Głogowski Henryk, 2) Gościcki Czesław, 3) Jacobson Stefan, 4) Krzyżanowski Karol, 5) hr. Łoś August, 6) Pietrzak Stanisław, 7) Wasung Jan, 8) Zieliński Ludwik, 9) Zwolanowski Adolf.

W ciągu zatem roku 1904:

członków dożywotnich przybyło 7, ubyło 2,

» zwyczajnych » 57, » 11.

Z końcem roku 1903 (31 grudnia) liczba członków wynosiła:

dożywotnich, którzy złożyli pełną wkładkę . 40

» » » tylko część wkładki 3

zwyczajnych 193¹⁾

Razem członków 236

¹⁾ W sprawozdaniu za r. 1903 podano 194. Liczba ta jednak z początkiem roku 1904 zmniejszyła się do 193 z powodu wykreślenia dożywotniego członka p. Stanisława Czekanowskiego z listy członków zwyczajnych.

Sprawozdanie kasowe za czas od dnia

Przychód:

I. Nadwyżka przeniesiona z r. 1903	1708 kor. 24 hal.
II. Wpływy do funduszu obrotowego:	
1) wkładki członków:	
a) za rok 1903 K. 1180	
b) » » 1904 » 3207	
c) » » 1905 » 380	
d) » » 1906 » 20 . .	4787 kor. — hal.
2) z księgarni za sprzedane <i>Roczniki</i> po dzień 14 lipca 1904 roku	112 » 67 »
3) zwrot zaliczki, pobranej w r. 1903 przez administrację <i>Gazety rolniczej</i> w Warszawie	250 » — »
4) zwrot porta za pobrania (zaliczenia) pocztowe	62 » 33 »
5) narosłe procenta funduszu zakładowego, za czas od d. 1 lipca 1903 do 30 czerwca 1904 roku	449 » 84 »
	5661 kor. 84 hal.
III. Ze zmiany obcych walut	69 » 39 »
IV. Wpływy do funduszu zakładowego:	
1) Wkładki członków dożywotnich	2246 kor. 50 hal.
2) dary	1611 » 38 »
	3857 » 88 »
	<u>11297 kor. 35 hal.</u>

Bilans z dniem

Stan czynny:

I. Kapitał funduszu obrotowego	5119 kor. 51 hal.
II. » » zakładowego	14284 » 43 »
III. Na rachunku referenta dla spraw Towarzystwa w administracji » <i>Gazety rolniczej</i> «, Dr. I. Kosińskiego	793 » 05 »
	<u>20196 kor. 99 hal.</u>

1 stycznia 1904 do 31 grudnia 1904.

Rozchód:

I. Koszta wydawnictwa <i>Roczników</i>				934 kor. 90 hal.
II. Koszta druków:				
1) druk sprawozdania za r. 1903	115	kor. 50	hal.	
2) » kwestyonaryusza, kwitariusza, listów przyjęcia i t. p.	71	» 63	»	187 » 13 »
III. Potrzeby kancelaryjne:				
1) książki rachunkowe	17	» 75	»	
2) papier, koperty i t. p.	33	» 12	»	50 » 87 »
IV. Portorya i ekspedycja <i>Roczników</i>				433 » 33 »
V. Płace funkcyjonyusy i służ:				
1) założenie ksiąg rachunkow.	12	» —	»	
2) remuneracya dla kursora za czas od 11 maja 1903 do 28 stycznia 1904 r.	50	» —	»	
3) płaca urzędnika za grudzień	40	» —	»	102 » — «
VI. Przeniesienie do funduszu zakładowego				3857 » 88 «
Nadwyżka do przeniesienia na r. 1905				5731 » 24 »

11297 kor. 35 hal.

31 grudnia 1904.

Stan bierny:

I. Fundusz zakładowy przeniesiony z r. 1903	10607	kor. 87	hal.	
Wpływ z r. 1904	3857	» 88	»	14465 kor. 75 hal.
II. Nadwyżka przeniesiona na rok 1905				5731 » 24 »
				<u>20196 kor. 99 hal.</u>

Z końcem roku 1904 (31 grudnia) liczba członków wynosiła:	
dożywotnich, którzy złożyli pełną wkładkę	48
» » » tylko część wkładki	—
zwyczajnych	239
	<hr/>
Razem członków	287

Ogólna liczba członków zwiększyła się zatem w ciągu roku 1904 o 51.

Na mocy § 5 Statutu, członkom zwyczajnym Wydział może obniżyć wysokość opłacanej przez nich wkładki do połowy. Z końcem roku sprawozdawczego było 23 członków (czyli około 9·6% ogólnej liczby), którzy z tej ulgi korzystali.

Z pośród 239 członków zwyczajnych do końca roku 1904 nie uiszcilo wkładki za tenże rok 75¹⁾; natomiast 20 członków złożyło w ciągu roku 1904 wkładkę nie tylko za tenże rok 1904, ale także już za rok 1905, a jeden z członków złożył wkładkę za rok 1906.

Powyższe sprawozdanie kasowe wypada nam uzupełnić następującymi uwagami:

1. W wykonaniu uchwały II Walnego Zgromadzenia Wydział w r. 1903 oddał *Roczniki nauk rolniczych* do rozsprzedaży w handlu księgarskim. Sprzedaży komisowej i rozsyłania *Roczników* do księgarń polskich w kraju i zagranicą podjęła się Księgarnia Spółki Wydawniczej Polskiej w Krakowie. Do dnia 14 lipca 1904 Księgarnia Spółki Wydawniczej sprzedała 6 egzemplarzy tomu I (w prenumeracie, za całość), nadto 3 egzemplarze Zeszytu 1-go i 2 egzemplarze Zeszytu 2-go. Po odliczeniu 25%, wzgl. 33¹/₃% komisowego, kasa Towarzystwa zyskała z tego źródła na czysto 112 koron 67 hal.

2. Sprawozdaniem nie został objęty procent z funduszu obrotowego za rok 1904, gdyż procent ten obliczono dopiero

¹⁾ Jednakże zaznaczymy, że z pośród tych 75 członków, 32 uiszcilo wkładkę za rok 1904 w styczniu i lutym (do d. 10 lutego włącznie) roku 1905, a od znacznej części pozostałych 43 członków spodziewamy się otrzymać wkładkę w pośrednictwem referenta naszego w Administracji *Gazety Rolniczej*, Dra Ignacego Kosińskiego w Chruszczewie. (Dopisek z d. 12 lutego 1905).

w styczniu roku 1905 i dlatego będzie wykazany dopiero w następnym sprawozdaniu, w przychodzie roku 1905.

3. Fundusz zakładowy powiększył się znacznie dzięki hojnej ofiarze byłych uczniów wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. W dniu 15 grudnia 1903 reprezentanci byłych uczniów wspomnianej szkoły, pp. Charzyński Wincenty, Plewiński Stefan i Kiniorski Maryan złożyli w Warszawie na ręce członka Wydziału naszego Towarzystwa, Prof. Dra Kazimierza Rogóyskiego fundusz, zebrany przez byłych uczniów Szkoły dublańskiej i przeznaczony na wydawnictwo polskich dzieł rolniczych. Fundusz ten składa się z 314 Rs. w gotówce oraz z należności, przypadającej ze sprzedaży dzieła Goltza *Organizacya gospodarstwa wiejskiego*, i z całego dochodu, jaki w przyszłości z tego wydawnictwa będzie osiągnięty.

Cały ten fundusz przekazali ofiarodawcy na rzecz funduszu zakładowego naszego Towarzystwa z tem zastrzeżeniem, że wszelkie prawa, jakie w myśl Statutu naszego Towarzystwa przysługują jego członkom dożywotnim, przysługiwać będą warszawskiej Sekcyi rolnej, która ma według swego uznania rozdawać bezpłatnie nadsyłane jej przez nasze Towarzystwo wydawnictwa.

Wydział naszego Towarzystwa, przyjąwszy na posiedzeniu 28 stycznia 1904 ofiarę byłych uczniów Szkoły dublańskiej, zawiadomił Zarząd warszawskiej Sekcyi rolnej, że stale oddawać będzie do dyspozycyi Sekcyi 3 egzemplarze *Roczników nauk rolniczych*.

W roku 1904 wpłynęło do funduszu zakładowego naszego Towarzystwa z daru byłych uczniów wyższej Szkoły rolniczej w Dublanach 1491 koron 38 halerzy. Za tę hojną ofiarę Wydział niniejszem wyraża swą wdzięczność ofiarodawcom.

Fundusz zakładowy powiększyły nadto złożone jako dar 120 koron.

4. Dopiero w niniejszem sprawozdaniu można podać obliczenie kosztu wydania I tomu *Roczników nauk rolniczych*, którego druk rozpoczął się w r. 1903 a ukończył w r. 1904.

Na wydanie tego tomu użyto następujących sum:

1) wykazanej w <i>Sprawozdaniu</i> za rok 1903 sumy	2500 kor. — hal.
2) objętej pozycją »koszta druków« w temże <i>Sprawozdaniu</i> sumy, którą zapłacono kasie Akademii Umiejętności za dołączone do <i>Roczników</i> odbitki <i>Sprawozdań Komisji fizyograficznej</i>	150 » — »
3) złożonej w r. 1903 przez p. Stan. Chełchowskiego sumy na pokrycie kosztu odbitek z rozprawy Dra Rogóyskiego <i>Prace Stacji doświadczałnej w Chojnowie itd.</i>	345 » 57 »
4) wykazanej w <i>Sprawozdaniu</i> za rok 1904 sumy	934 » 90 »
	<hr/>
Razem	3930 kor. 47 hal.

Powyższa suma, użyta w ciągu roku 1903 i 1904 na wydanie tomu I *Roczników nauk rolniczych* wraz z odbitkami i dołączonymi do zeszytu 1-go *Roczników* odbitkami *Sprawozdań Komisji fizyograficznej Akademii Umiejętności*, służyła na pokrycie następujących wydatków:

1) Drukarni za druk i odbitki	2591 kor. 75 hal.
2) Akademii Umiejętności za odbitki <i>Sprawozdań Komisji fizyograficznej</i>	150 » — »
3) Tablice (litografia)	72 » — »
4) Honorarya autorskie	788 » 80 »
5) Honorarium redaktora	293 » — »
6) Drobne wydatki (posyłki, porto, cło od klisz i t. p.)	34 » 92 »
	<hr/>
Razem	3930 kor. 47 hal.

5. Fundusz zakładowy Towarzystwa jest umieszczony w Kasie Oszczędności miasta Krakowa (książeczka Nr. 199.451), fundusz obrotowy (z wyłączeniem sumy potrzebnej na wydatki bieżące) w tejże Kasie (książeczka Nr. 211.002).

Porównywając bilans Towarzystwa z d. 31 grudnia 1904 z bilansem z d. 31 grudnia 1903 widzimy, że fundusz zakładowy, który z końcem roku 1903 wynosił 10.607 kor. 87 hal., w ciągu roku sprawozdawczego urósł o 3857 kor. 88 hal., tak że w dniu 31 grudnia 1904 wynosił **14.465 kor. 75 hal.**

W roku, z którego zdajemy sprawę, Walne Zgromadzenie nie miało miejsca z tego powodu, że Wydział nie byłby w możności przedłożyć Walnemu Zgromadzeniu wyników poleconych mu badań nad sprawą wyższego wykształcenia rolniczego, gdyż odpowiedzi na rozesłany w tej sprawie kwestyjonaryusz napływały przez cały rok 1904 i dopiero pod koniec tego roku można było przystąpić do opracowania zebranego materiału; nadto rok ten nie dawał nadziei, aby można było zgromadzić na zebraniu Towarzystwa liczniejszy zastęp rolników.

Komisya kontrolująca, wybrana przez II Walne Zgromadzenie, niestety nie zebrała się w roku 1904 dla sprawdzenia rachunków Towarzystwa.

W końcu wspomnieć nam wypada o czynnościach administracyjnych Wydziału.

W sprawozdaniu za rok 1903 wspomnieliśmy, że celem ułatwienia rozsyłania *Roczników nauk rolniczych* i odbierania za nie opłaty, Wydział wszedł w porozumienie z administracją wydawanej w Warszawie *Gazety Rolniczej*, która uprzejmie się zgodziła jedynie za zwrotem kosztów rozsyłać *Roczniki* w obrębie całego Państwa rosyjskiego i pobierać za nie opłatę. Reprezentację redakcyi *Roczników nauk rolniczych* łaskawie zatrzymała administracya *Gazety Rolniczej* i nadal, ale dla ułatwienia związanych z tą reprezentacją czynności, stanowisko referenta dla spraw naszych w administracyi *Gazety Rolniczej* objął Dr. Ignacy Kosiński (Chruszczewo p. Ciechanów, gubern. płocka, rolnicza Stacya doświadczalna), który się uprzejmie podjął bezinteresownie zająć się rozsyłaniem *Roczników nauk rolniczych* i pobieraniem za nie prenumeraty.

Już w ostatniem naszym Sprawozdaniu zaznaczyliśmy, że do prowadzenia kancelaryi Towarzystwa koniecznym jest stały urzędnik. Dziennik wykazuje, że w ciągu roku 1904 załatwiono 263 aktów. Przez rok 1904 aż do końca listopada spełniał czynności manipulacyjne w kancelaryi Towarzystwa p. Adam Konopka, który czas swój i pracę poświęcił bezinteresownie na usługi Towarzystwa, poprzestając na tem wewnętrznem zadowoleniu, jakie daje spełnienie obowiązku obywatelskiego. Gdy jednak zajęcia osobiste, wymagające częstych wyjazdów z Krakowa, nie pozwoliły panu Konopce nadal

pełnić tych czynności, których liczba wzrasta wraz z rozwojem Towarzystwa, Wydział był zniwolony powierzyć czynności biurowe płatnemu urzędnikowi. Obowiązki te od 1 grudnia 1904 objął p. Tadeusz Pająk, urzędnik Towarzystwa wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie.

Rok 1904 zamknięto nadwyżką z górą 5700 koron. Tłómaczy się ona tem, że w ciągu tego roku zdołano wydać za ledwie jeden zeszyt *Roczników nauk rolniczych*, inne zaś sprawy, któremi się zajmowano, a w szczególności czynności przygotowawcze do zbadania sprawy wyższego wykształcenia rolniczego, nie pociągały za sobą znaczniejszych kosztów; przytem koszta administracyjne Towarzystwa były niezwykle małe, gdyż dopiero od grudnia czynności biurowe objął urzędnik płatny. Mimo to można przypuścić, że jeżeli Towarzystwo nasze i nadal znajdzie to poparcie, jakie znalazło dotychczas, a nasza produkcya naukowo-rolnicza wybitnie się nie zwiększy, byt materialny Towarzystwa i wydawanych przez nie *Roczników nauk rolniczych* będzie zabezpieczony.

Mamy jednakże nadzieję, że z każdym rokiem będziemy mieli więcej rozpraw rolniczych do wydania, a środki Towarzystwa nie tylko się nie zmniejszą, ale przeciwnie znakomicie się powiększą, umożliwiając pokrycie kosztów wydania wzrastającej liczby rozpraw i dzieł rolniczych polskich, a nadto pozwalając Towarzystwu rozwinąć szerszą działalność, zwróconą ku postępowi nauk rolniczych i rolnictwa w naszym kraju. W tej nadziei zwracamy się do wszystkich pracowników na niwie nauki rolnictwa, a zwłaszcza do reprezentantów i kierowników szkół rolniczych i mnożących się w naszym kraju rolniczych stacyi doświadczalnych z prośbą, aby pracami swemi zasilali *Roczniki nauk rolniczych*, które powinnyby w przyszłości zogniskować całą naukowo-rolniczą produkcję polską.

Pragnęlibyśmy także, aby fundusz zakładowy, ta główna, bo nienaruszalna podwalina wszystkich prac Towarzystwa, dotychczas wyłącznie na samopomocy opartego, wzrastał jak najbardziej przez przystępowanie do Towarzystwa jak największej liczby członków dożywotnich, lub składane na rzecz tego fun-

13 ✓

40 ✓

41 ✓

49 ✓

42 ✓

43 ✓

44 ✓

266